

Підсумки діяльності страхових компаній за 2013 рік

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2013 становила 407, у тому числі СК "life"¹ – 62 компанії, СК "non-life" – 345 компанії, (станом на 31.12.2012 – 414 компанії, у тому числі СК "life" – 62 компанії, СК "non-life" – 352 компанії).

За 2013 рік частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 2,0%, що на 0,5 в.п. більше в порівнянні з 2012 роком; водночас, частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП за 2013 рік становила 1,5%, та залишилась на рівні 2012 року.

У порівнянні з 2012 року на 7 153,7 млн. грн. (33,3%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій² збільшився на 1 273,9 млн. грн. (6,3%). Основним фактором зростання валових страхових премій, у порівнянні з 2012 роком, стало збільшення обсягу внутрішнього перестрахування на 5 879,6 млн. грн. (5,8 разів). Разом з цим, питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за 2013 рік становила 75,2%, що на 19,1 в.п. менше в порівнянні з відповідним періодом 2012 року. Основними змінами за видами страхування, що вплинули на це, є зростання чистих страхових премій, з таких видів страхування як: страхування життя (збільшення чистих страхових премій на 667 млн. грн. (36,9%)); добровільне особисте страхування (збільшення чистих страхових премій на 441,3 млн. грн. (15,4%)); страхування фінансових ризиків (збільшення чистих страхових премій на 302,9 млн. грн. (14,4%)).

Рівень валових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року (23,9%) зменшився на 7,7 в.п. та становив 16,2%. Таке падіння відбулося за рахунок зменшення обсягу валових страхових виплат на 9,7 в.п. при збільшенні на 33,3% надходжень валових страхових платежів.

Обсяг чистих страхових виплат зменшився на 8,1%. У структурі зазначеного показника відбулися значні зміни в розрізі видів страхування: у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року приріст страхових виплат відбувся за такими видами страхування: страхування життя (81,7%), медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) (12,1%), при цьому зменшилися чисті страхові виплати зі страхування фінансових ризиків (79,6%), страхування майна (65,6%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (51,7%), страхування кредитів (39,7%).

Чисті страхові виплати з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") зазнали невеликих змін (темп приросту – 3,3%).

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

Страхові резерви станом на 31.12.2013 зросли на 14,8% у порівнянні з аналогічною датою 2012 року, що пояснюється істотним збільшенням надходжень валових страхових платежів.

Також, у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року зросли такі показники, як загальні активи страховиків, обсяг сплачених статутних капіталів (так, станом на 31.12.2013 їх приріст становив 18,1% та 4,5% відповідно). Разом з цим, активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів, зменшилися на 22,4%.

Приріст загальних активів страховиків у обсязі 18,1% у порівнянні з аналогічною датою 2012 року частково пояснюється тим, що до загального обсягу активів, у зв'язку зі змінами звітних форм для страховиків, стали включатися частки перестраховиків у страхових резервах у обсязі 3 052,8 млн. грн, яка до цього не збільшувала величини активів страховиків.

Зменшення активів, визначених ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів, обумовлене в першу чергу зменшенням обсягів акцій на 40,3% (з 29,9 млрд грн станом на 31.12.2012 до 17,8 млрд грн станом на 31.12.2013), які складають близько 47% зазначених активів. Також, зменшення спостерігається по таким видам активів як облігації (на 48,5%), нерухоме майно (на 7,9%), цінні папери, що емітуються державою (на 9,8%). При цьому, збільшилися активи у грошових коштах на поточних рахунках (на 15,6%), банківські вклади (депозити (на 6,3%), права вимоги до перестраховиків (на 59,5%).

Станом на 31.12.2013 у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року структура активів дозволених категорій, які використовують страховики для представлення коштів страхових резервів, суттєво не змінилася.

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	2011	2012	2013	Темпи приросту	
				2012/ 2011	2013/ 2012
				%	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць					
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	30 224,5	35 204,8	87 328,5	16,5	148,1
- зі страхувальниками-фізичними особами	26 418,7	29 782,3	80 345,0	12,7	169,8
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	587 768,0	142 952,0	97 952,0	-75,7	-31,5
Страхова діяльність, млн. грн.					
Валові страхові премії, у тому числі:	22 693,5	21 508,2	28 661,9	-5,2	33,3
зі страхування життя	1 346,4	1 809,5	2 476,7	34,4	36,9
Валові страхові виплати, у тому числі:	4 864,0	5 151,0	4 651,8	5,9	-9,7
зі страхування життя	70,6	82,1	149,2	16,3	81,7
Рівень валових виплат, %	21,4%	23,9%	16,2%	-	-
Чисті страхові премії	17 970,0	20 277,5	21 551,4	12,8	6,3
Чисті страхові виплати	4 699,2	4 970,0	4 566,6	5,8	-8,1
Рівень чистих виплат, %	26,2%	24,5%	21,2%	-	-
Перестраховування, млн. грн.					
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	5 906,2	2 522,8	8 744,8	-57,3	246,6
- перестраховикам-резидентам	4 723,5	1 230,8	7 110,4	-73,9	477,7
- перестраховикам-нерезидентам	1 182,7	1 292,0	1 634,4	9,2	26,5
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	731,6	537,8	486,7	-26,5	-9,5
- перестраховиками-резидентами	164,8	181,1	85,2	9,9	-53,0
- перестраховиками-нерезидентами	566,8	356,7	401,5	-37,1	12,6
Отримані страхові премії від перестраховувальників-нерезидентів	429,1	275,4*	324,0	-35,8*	17,6
Виплати, компенсовані перестраховувальникам-нерезидентам	578,0	15,9*	27,4	-97,3*	72,3
Страхові резерви, млн. грн.					
Обсяг сформованих страхових резервів	11 179,3	12 577,6	14 435,7	12,5	14,8
- резерви зі страхування життя	2 663,8	3 222,6	3 845,8	21,0	19,3
- технічні резерви	8 515,5	9 355,0	10 589,9	9,9	13,2
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.					
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	48 122,7	56 224,7	66 387,5	16,8	18,1
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	28 642,4	48 831,5	37 914,0	70,5	-22,4
Обсяг сплачених статутних капіталів	14 091,8	14 579,0	15 232,5	3,5	4,5

*Показник перераховано у 2013 році

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.2013 становила 407, з яких 62 СК зі страхування життя (СК "Life") та 345 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За 2013 рік кількість страхових компаній зменшилася на 7 СК.

Таблиця 2

Кількість страхових компаній у 2011 – 2013 рр.

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Зміни у 2013 році		Станом на 31.12.2013
			внесено інформацію	виключено інформацію	
Загальна кількість	442	414	9	16	407
в т.ч. СК "non-Life"	378	352	8	15	345
в т.ч. СК "Life"	64	62	1	1	62

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за 2013 рік, становили **28 661,9 млн. грн.**, з яких:

10 267,5 млн. грн. (35,8%), що надійшли від фізичних осіб;

18 394,4 млн. грн. (64,2%), що надійшли від юридичних осіб.

За 2012 рік загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила 21 508,2 млн. грн., з яких:

8 900,3 млн. грн. (41,4%), що надійшли від фізичних осіб;

12 607,9 млн. грн. (58,6%), що надійшли від юридичних осіб.

За 12 місяців 2013 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **26 185,2 млн. грн.** (або 91,4% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **2 476,7 млн. грн.** (або 8,6% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за 2013 рік становили **21 551,4 млн. грн.**, що становить 75,2% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 2012 рік становили 20 277,5 млн. грн.

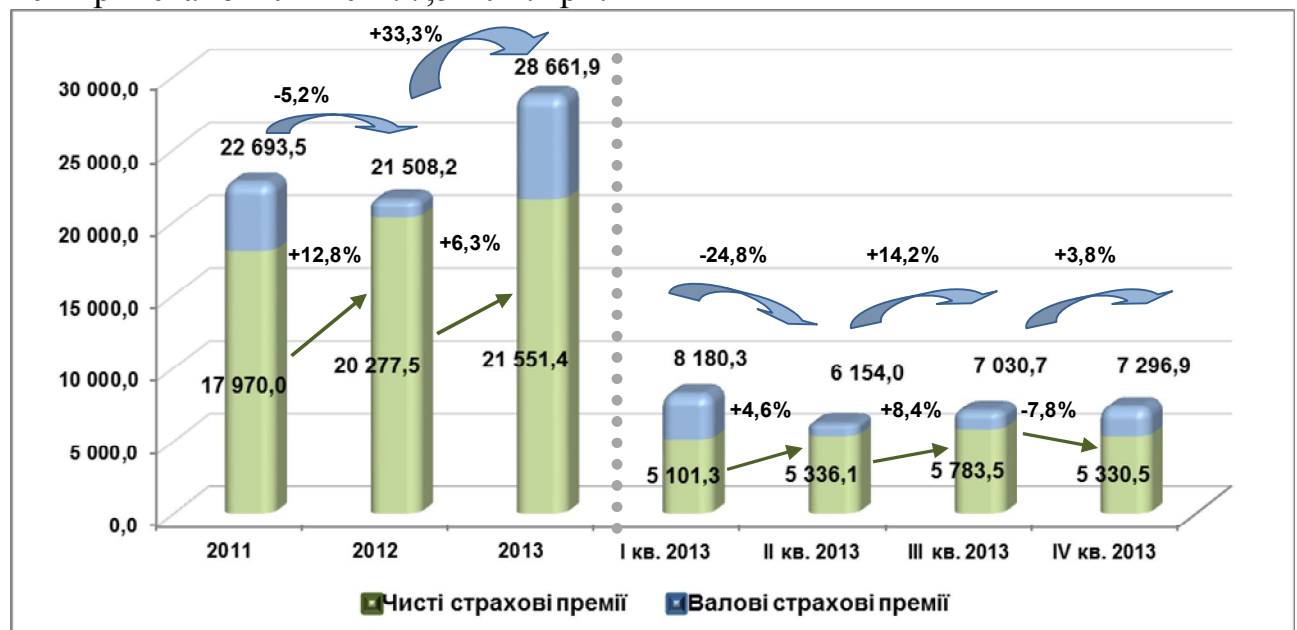

Рис. 1. Динаміка страхових премій за 2011 – 2013 рр. (млн. грн.)

Обсяги валових страхових премій за 2013 рік зросли порівняно з 2012 роком на 33,3%, з 2011 роком – на 26,3%. Найбільший ріст валових страхових премій відбувся у I кварталі 2013 року на 30,6 % порівняно з IV кварталом 2012 року (довідково: у IV кварталі 2012 року валові страхові премії становили 6 263,2 млн. грн.). Зростання валових страхових премій у 2013 році порівняно з 2012 роком відбулось переважно за рахунок збільшення обсягів внутрішнього перестрахування – до **7 110,4 млн. грн.** (2012 р. – 1 230,8 млн. грн.).

При цьому, чисті страхові премії зросли на 6,3% порівняно з 2012 роком, та на 19,9% порівняно з 2011 роком.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 31.12.2013 представлена в таблиці 3.

Таблиця 3

Концентрація страхового ринку за 2013 рік

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	1 279,3	51,7	3 539,8	13,5	1
Тор 10	2 252,1	90,9	8 030,9	30,7	2
Тор 20	2 434,1	98,3	13 167,1	50,3	5
Тор 50	2 476,7	100	20 292,2	77,5	7
Тор 100	х	х	24 128,5	92,1	12
Тор 200	х	х	25 984,9	99,2	17
Всього по ринку	2 476,7	100	26 185,2	100	24

Можна констатувати, що незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 99,2% – акумулюють 200 СК "non-Life" (58,0% всіх СК "non-Life") та 98,3% – 20 СК "Life" (32,3% всіх СК "Life").

По ринку страхування життя Індекс Герфіндаля – Гіршмана (ННІ) склав 1222,15 (у 2012 році – 1036,48), по ринку ризикових видів страхування становив 188,92 (у 2012 році – 170,38). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля – Гіршмана склав 166,81 (у 2012 році – 150,25).

Дані свідчать, що на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, спостерігається значний рівень конкуренції (ННІ в 5 разів менше 1000), в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація.

Страхові премії за видами страхування за 2012–2013 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 4 та на рис. 2, 3, 4.

Таблиця 4

Страхові премії за видами страхування за 2012 – 2013 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, млн грн				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2013/2012	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	1 809,5	2 476,7	1 809,5	2 476,5	8,4%	8,6%	8,9%	11,5%	36,9%	36,9%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	19 698,7	26 185,1	18 468,0	19 074,9	91,6%	91,4%	91,1%	88,5%	32,9%	3,3%
Добровільне особисте страхування	2 791,8	3 627,1	2 670,7	3 082,0	13,0%	12,7%	13,2%	14,3%	29,9%	15,4%
Добровільне майнове страхування	12 253,6	16 961,3	11 360,1	11 488,8	57,0%	59,2%	56,0%	53,3%	38,4%	1,1%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	2 263,0	3 857,6	2 098,4	2 401,3	10,5%	13,5%	10,3%	11,1%	70,5%	14,4%
Добровільне страхування відповідальності	1 113,4	1 933,5	1 032,7	1 132,4	5,2%	6,7%	5,1%	5,3%	73,7%	9,7%
Недержавне обов'язкове страхування	3 540,0	3 663,2	3 404,5	3 371,7	16,5%	12,8%	16,8%	15,6%	3,5%	-1,0%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	2 752,7	2 934,1	2 695,1	2 711,8	12,8%	10,2%	13,3%	12,6%	6,6%	0,6%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	21 508,2	28 661,8	20 277,5	21 551,4	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	33,3%	6,3%

Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 31.12.2012 та 31.12.2013

Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 31.12.2012 та 31.12.2013

Структура валових та чистих страхових премій за 2012-2013 рр. представлена в таблиці 5.

Таблиця 5

Структура валових та чистих страхових премій за 2012-2013 рр.

Види страхування	Страхові премії		Страхові премії		Темпи приросту страхових премій	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	валових премій	чистих премій
	2012		2013		2013/2012	
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	%	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	6 252,1	5 938,2	6 669,3	5 982,2	6,7%	0,7%
Страхування майна	2 821,9	2 606,6	3 769,2	2 489,7	33,6%	-4,5%
Страхування фінансових ризиків	2 263,0	2 098,4	3 857,6	2 401,3	70,5%	14,4%
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	1 939,4	1 830,1	2 780,4	1 649,3	43,4%	-9,9%
Страхування життя	1 809,5	1 809,5	2 476,7	2 476,5	36,9%	36,9%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 322,1	1 280,1	1 487,5	1 395,7	12,5%	9,0%
Страхування вантажів та багажу	1 060,2	948,7	1 523,4	965,7	43,7%	1,8%
Страхування відповідальності перед третіми особами	1 012,2	940,3	1 817,2	1 033,9	79,5%	10,0%
Страхування від нещасних випадків	826,6	756,4	1 431,3	990,9	73,2%	31,0%
Страхування кредитів	518,3	498,0	1 026,0	684,0	98,0%	37,3%
Страхування медичних витрат	324,9	317,9	334,7	323,4	3,0%	1,7%
Авіаційне страхування	309,8	255,3	238,9	223,6	-22,9%	-12,4%
Страхування від нещасних випадків на транспорті	157,8	148,7	174,5	154,3	10,6%	3,8%
Інші види страхування	890,4	849,3	1 075,1	780,9	20,7%	-8,1%
Всього	21 508,2	20 277,5	28 661,8	21 551,4	33,3%	6,3%

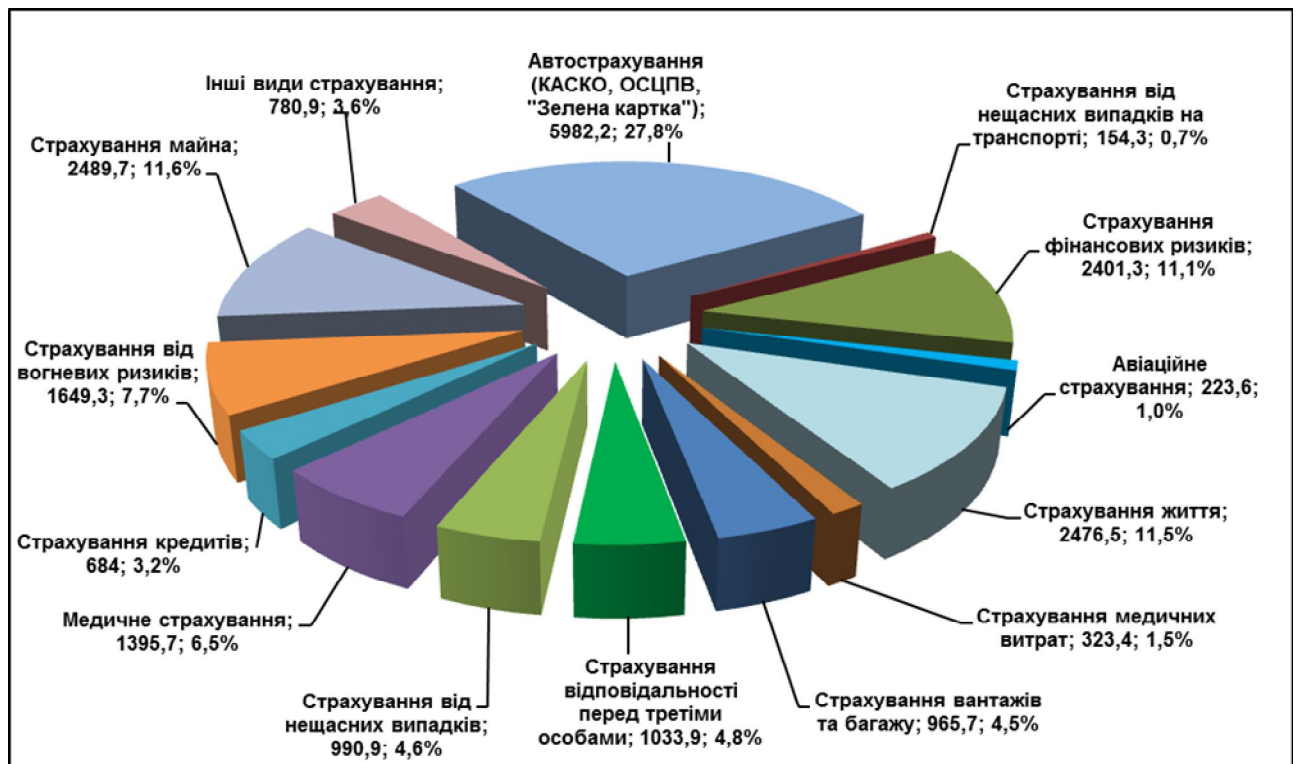

Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

У структурі чистих страхових премій станом на 31.12.2013 найбільша питома вага традиційно належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 5 982,2 млн. грн. (або 27,8%) (станом на 31.12.2012 даний показник становив 5 938,2 млн. грн. (або 29,3%)); страхування майна – 2 489,7 млн. грн. (або 11,6%) (станом на 31.12.2012 – 2 606,6 млн. грн. (або 12,9%)); страхування фінансових ризиків – 2 401,3 млн. грн. (або 11,1%) (станом на 31.12.2012 – 2 098,4 млн. грн. (або 10,3%)); страхування від вогневих ризиків – 1 649,3 млн. грн. (або 7,7%) (станом на 31.12.2012 – 1 830,1 млн. грн. (або 9,0%)); страхування життя – 2 476,5 млн. грн. (або 11,5%) (станом на 31.12.2012 – 1 809,5 млн. грн. (або 8,9%)); медичне страхування – 1 395,7 млн. грн. (або 6,5%) (станом на 31.12.2012 – 1 280,1 млн. грн. (або 6,3%)).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за 2013 рік становив **4 651,6 млн. грн.**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **4 502,6 млн. грн.** (або 96,8%), зі страхування життя – **149,2 млн. грн.** (або 3,2%).

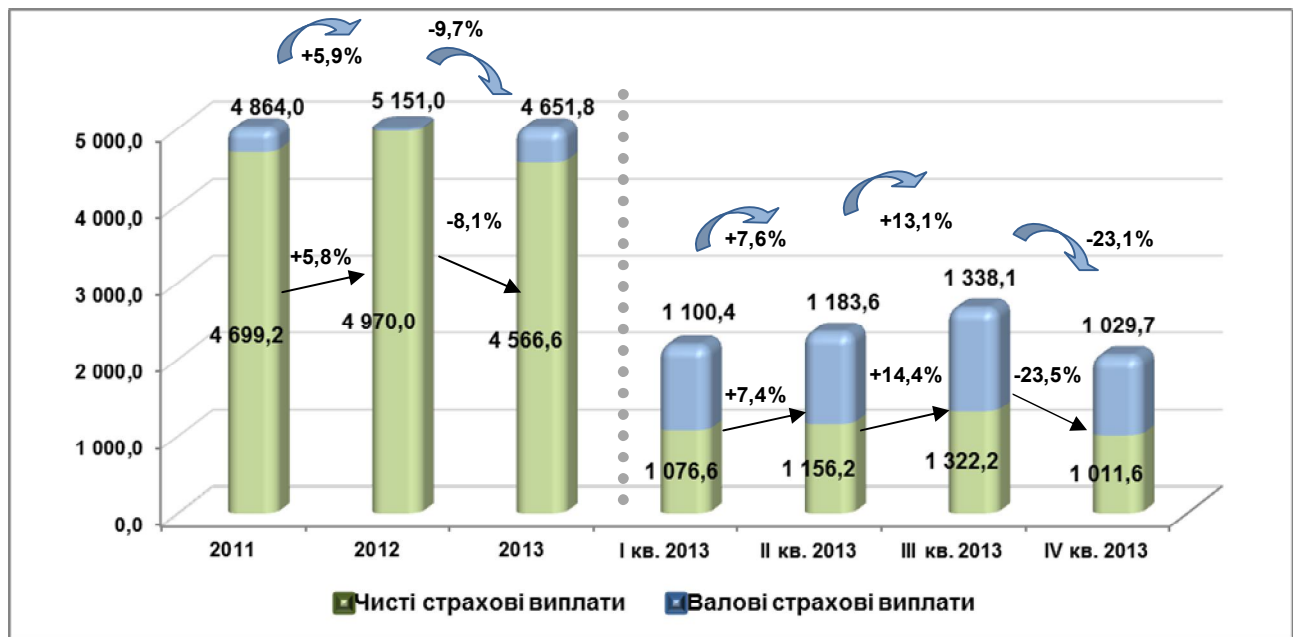

Рис. 5. Динаміка страхових виплат за 2011 – 2013 рр. (млн. грн.)

Валові страхові виплати за 2013 рік зменшилися на 9,7% (до **4 651,8** млн. грн.) порівняно з 2012 роком, чисті страхові виплати зменшилися на 8,1% і становили 4 566,6 млн. грн.

Таблиця 6

Страхові виплати за видами страхування за 2012– 2013 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, млн. грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012/2013	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	82,1	149,2	82,1	149,2	1,6%	3,2%	1,7%	3,3%	81,7	81,7
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	5 068,8	4 502,6	4 887,9	4 417,4	98,4%	96,8%	98,3%	96,7%	-11,2	-9,6
Добровільне особисте страхування	1 113,5	1 253,4	1 113,0	1 251,9	21,6%	26,9%	22,4%	27,4%	12,6	12,5
Добровільне майнове страхування	2 857,7	2 061,4	2 679,2	1 995,0	55,5%	44,3%	53,9%	43,7%	-27,9	-25,5
- в тому числі страхування фінансових ризиків	565,4	119,3	438,0	89,3	11,0%	2,6%	8,8%	2,0%	-78,9	-79,6
Добровільне страхування відповідальності	41,1	41,6	40,8	41,5	0,8%	0,9%	0,8%	0,9%	1,2	1,7
Недержавне обов'язкове страхування	1 056,1	1 145,7	1 054,5	1 128,5	20,5%	24,6%	21,2%	24,7%	8,5	7,0
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	1 039,6	1 061,6	1 038,3	1 045,2	20,2%	22,8%	20,9%	22,9%	2,1	0,7
Державне обов'язкове страхування	0,4	0,5	0,4	0,5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	25,0	25,0
ВСЬОГО (всі види страхування)	5 151,0	4 651,8	4 970,0	4 566,6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-9,7	-8,1

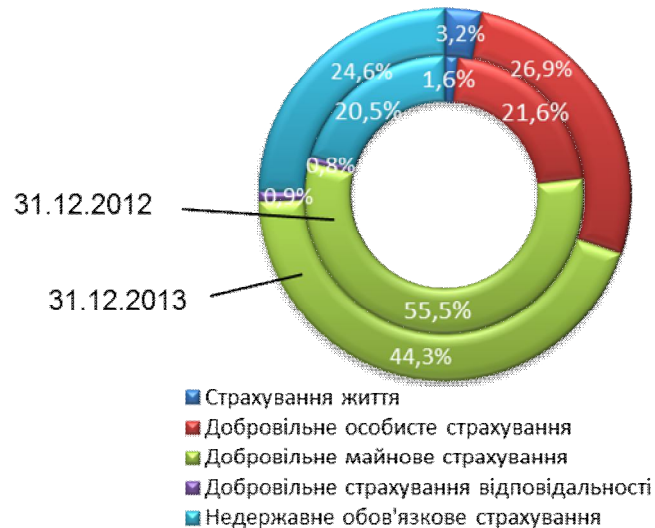

Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 31.12.2012 та 31.12.2013

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 31.12.2012 та 31.12.2013

Структура валових та чистих страхових виплат за 2012-2013 рр. представлена в таблиці 7.

Таблиця 7

Структура валових та чистих страхових виплат за 2012-2013 рр.

Види страхування	Страхові виплати				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	валових виплат	чистих виплат
	2012		2013		2013/2012	
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	%	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	2 516,4	2 478,5	2 609,1	2 559,6	3,7	3,3
Страхування фінансових ризиків	565,4	438,0	119,3	89,3	-78,9	-79,6
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	901,0	900,8	1 010,4	1 010,1	12,1	12,1
Страхування кредитів	163,9	163,9	98,8	98,8	-39,7	-39,7
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	144,1	143,0	69,9	69,1	-51,5	-51,7
Страхування майна	408,9	399,8	138,6	137,6	-66,1	-65,6
Страхування медичних витрат	120,6	120,5	102,4	101,3	-15,1	-15,9
Страхування життя	82,1	82,1	149,2	149,2	81,7	81,7
Інші види страхування	248,6	243,4	354,1	351,6	42,4	44,5
Всього	5 151,0	4 970,0	4 651,8	4 566,6	-9,7	-8,1

Структуру страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами страхування за 2013 рік зображено на рис. 8.

Спад обсягів валових та чистих страхових виплат у 2013 році порівняно з 2012 роком відбувся за рахунок таких видів страхування, як страхування фінансових ризиків (спад на 78,9% та 79,6% відповідно), страхування майна (спад на 66,1% та 65,6% відповідно), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (спад на 51,5% та 51,7% відповідно) та страхування кредитів (спад на 39,7%). Разом з тим, порівняно з 2012 роком, збільшились обсяги валових та чистих страхових виплат по страхуванню життя на 81,7 %, по медичному страхуванню (безперервне страхування здоров'я) на 12,1%.

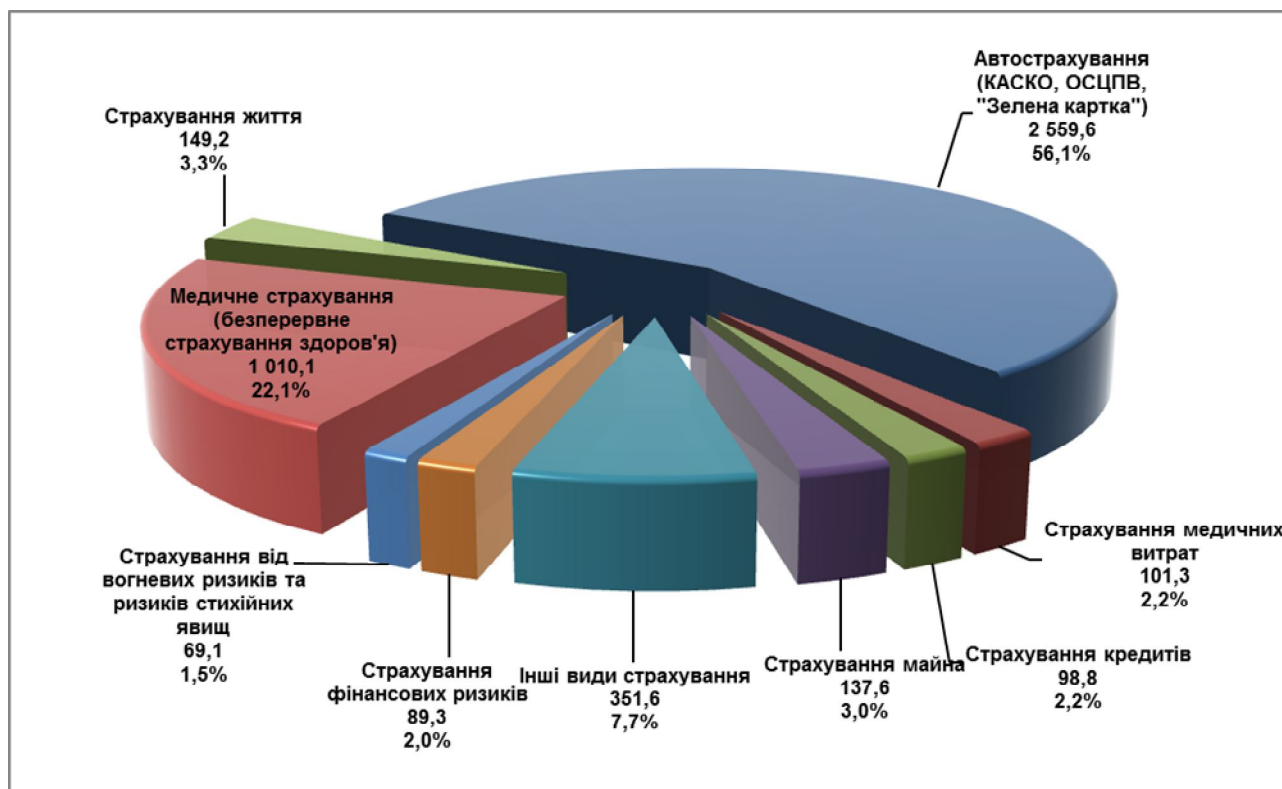

Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

У структурі чистих страхових виплат станом на 31.12.2013 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 57,9 % (або 2 559,6 млн. грн.) (станом на 31.12.2012 даний показник становив 2 478,5 млн. грн. або 50%)); частка медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 22,9% або 1 010,1 млн. грн. (станом на 31.12.2012 – 900,8 млн. грн. або 18%).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 31.12.2013 становив 16,2%, що на 7,7 в.п. менше проти відповідного показника 2012 року та на 5,2 в.п. проти показника 2011 року.

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) протягом 2012 – 2013 років демонструє поступове зменшення. Так, протягом 2013 року рівень чистих страхових виплат зменшився на 3,3 в.п. та станом на 31.12.2013 становив 21,2%, за 2012 рік рівень зменшився на 1,7 в.п. (станом на 31.12.2012 – 24,5%, станом на 31.12.2011 – 26,2%).

Високий рівень валових та чистих страхових виплат (більше 20%) спостерігався за такими видами страхування: добровільне особисте страхування – 34,6% та 40,6% відповідно, недержавне обов'язкове страхування – 31,3% та 33,5% відповідно.

Таблиця 8

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013
1	2	3	4	5
Страхування життя	4,5%	6,0%	4,5%	6,0%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	25,7%	17,2%	26,5%	23,2%
Добровільне особисте страхування	39,9%	34,6%	41,7%	40,6%
Добровільне майнове страхування	23,3%	12,2%	23,6%	17,4%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	25,0%	3,1%	20,9%	3,7%
Добровільне страхування відповідальності	3,7%	2,2%	4,0%	3,7%
Недержавне обов'язкове страхування	29,8%	31,3%	31,0%	33,5%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	37,8%	36,2%	38,5%	38,5%
ВСЬОГО (всі види страхування)	23,9%	16,2%	24,5%	21,2%

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 2013 рік у порівнянні з 2012 роком наведено в таблиці 9.

Таблиця 9

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 2012–2013 рр.

Види страхування	Чисті страхові виплати		Рівень чистих страхових виплат	
	2012 (млн. грн.)	2013 (млн. грн.)	Станом на 31.12.2012 (%)	Станом на 31.12.2013 (%)
1	2	3	4	5
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	1 440,2	1 514,4	44,4%	46,3%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	953,5	960,8	40,5%	40,5%
Страхування фінансових ризиків	438,0	89,3	20,9%	3,7%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	900,8	1 010,1	70,4%	72,4%
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	143,0	69,1	7,8%	4,2%
Страхування медичних витрат	120,5	101,3	37,9%	31,3%
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка"	84,8	84,4	25,0%	25,1%
Страхування здоров'я на випадок хвороби	40,7	66,5	12,9%	17,9%
Страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту)	163,9	98,8	32,9%	14,4%
Страхування майна	399,8	137,6	15,3%	5,5%
Страхування вантажів та багажу	50,9	67,3	5,4%	7,0%
Авіаційне страхування	2,7	22,7	1,1%	10,2%
Страхування життя	82,1	149,2	4,5%	6,0%
Інші види страхування	149,1	195,1	6,3%	7,5%

Високий рівень чистих виплат залишається у медичному страхуванні (безперервне страхування здоров'я) (72,4%), страхуванні наземного транспорту ("КАСКО") (46,3%), ОСЦПВ (40,5%). Водночас, у 2013 році істотно зменшився рівень виплат зі страхування фінансових ризиків (до 3,7% з 20,9% у 2012 році), страхування кредитів (до 14,4% з 32,9 % у 2012 році) та страхування майна (до 5,5% з 15,3% у 2012 році).

Страхування фізичних осіб

Від страховальників-фізичних осіб за 2013 рік надійшло **10 267,5 млн. грн.** валових страхових премій, що на 15,4% більше, ніж за 2012 рік.

Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за 2013 рік:

7 930,1 млн. грн. – за видами страхування, іншими, ніж страхування життя (на 9,6% більше, ніж за 2012 рік);

2 337,4 млн. грн. – за видом страхування життя (на 40,2% більше, ніж за 2012 рік).

Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за 2013 рік становили **2 637,5 млн. грн.** (56,7% від загальних валових виплат), що на 6,8% більше, ніж за відповідний період 2012 року.

Рівень страхових виплат фізичним особам (відношення страхових виплат до страхових премій) станом на 31.12.2013 становив 25,7%, що на 2,0 в. п. менше порівняно зі станом на 31.12.2012 (див. рис. 9).

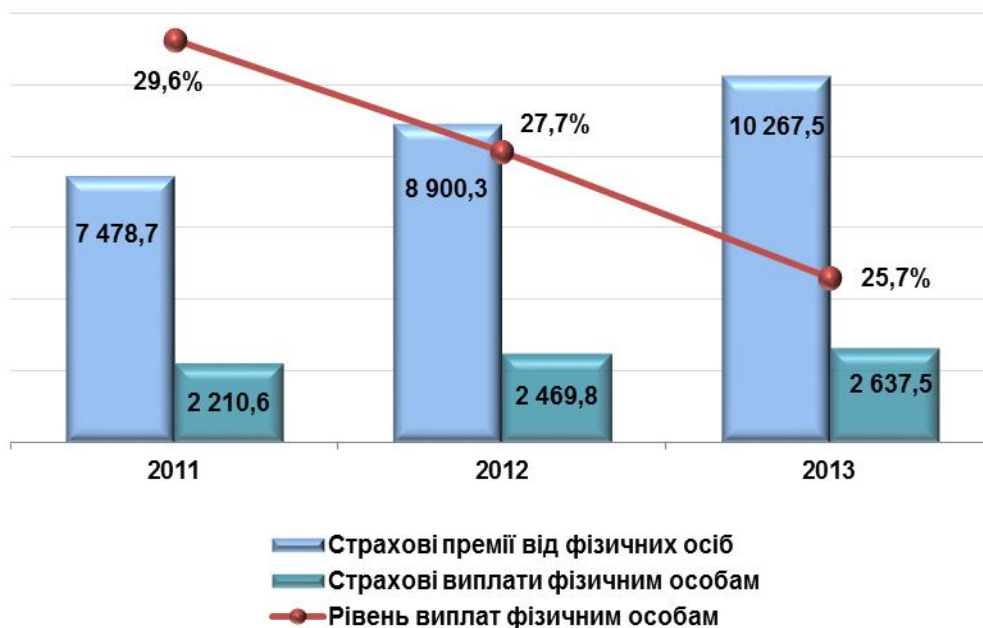

Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2011 – 2013 рр. (млн. грн.)

Структура страхових платежів та страхових виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 31.12.2013 має такий вигляд:

– від страхування наземного транспорту (КАСКО) надійшло **2 355,1 млн. грн.** (або **22,9%** всіх страхових премій від громадян), що на 99,2 млн. грн. (або на 4,4%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року; **19,4%** всіх страхових премій від громадян становили премії від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 990,1 млн. грн.**, що на 9,4 млн. грн. (або на 0,5%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року; від страхування життя надійшло **2 337,4 млн. грн.** (або **22,8%** всіх страхових премій від громадян), що на 669,6 млн. грн. (або на 40,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року; від медичного страхування (безперервне

страхування здоров'я) – **713,3 млн. грн.** (або **6,9%** всіх страхових премій від громадян), що на 106,4 млн. грн. (або на 17,5%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року; від страхування від нещасних випадків – **903,7 млн. грн.** (або 8,8% всіх страхових премій від громадян), що на 220,3 млн. грн. (або на 32,2%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року;

– основна частина страхових виплат (37,3%) здійснена за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) – **982,9 млн. грн.**, що на 19,1 млн. грн. (або на 2,0%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року; **27,7%** страхових виплат здійснено за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) і становить **731,6 млн. грн.**, що на 2,1 млн. грн. (або на 0,3%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року; за медичним страхуванням фізичним особам було виплачено **544 млн. грн.** (або **20,6%** від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 132,2 млн. грн. (або на 32,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2012 року.

Рівень страхових виплат за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на 31.12.2013 становив 41,7%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 36,8%, за медичним страхуванням – 76,3%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками 2013 року зазнала, зокрема, таких змін:

– кількість укладених договорів страхування обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті зменшилася на 53 753,9 тис. одиниць (до 84 355,2 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2012;

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків збільшилася на 22 482,1 тис. одиниць (до 31 152,5 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2012;

– кількість укладених договорів страхування медичних витрат збільшилася на 18 128,7 тис. одиниць (до 20 402,1 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2012;

– кількість укладених договорів страхування життя збільшилася на 36,2 тис. одиниць (до 356,8 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2012.

Отже, обсяг страхових премій від фізичних осіб за результатами 2013 року (10 267,4 млн. грн.) збільшився на 15,4% у порівнянні з відповідним показником 2012 року. За результатами 2013 року продовжується тенденція щодо збільшення обсягу страхових виплат фізичним особам.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) та страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка" – наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

Динаміка основних показників автострахування за 2012–2013 рр.

Вид страхування	Показник		Валові страхові премії		Валові страхові виплати		Рівень валових страхових виплат		Темпи приросту	
			2012	2013	2012	2013	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Валові страхові премії	Валові страхові виплати
			млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	%	%	2013/ 2012	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)			3 499,4	3 735,2	1 476,8	1 547,5	42,2%	41,4%	6,7%	4,8%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)			2 405,1	2 505,8	953,8	960,9	39,7%	38,3%	4,2%	0,7%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка"			347,5	428,3	85,8	100,6	24,7%	23,5%	23,3%	17,2%
Всього			6 252,0	6 669,3	2 516,4	2 609,0	40,2%	39,1%	6,7%	3,7%

Згідно з даними таблиці 10, станом на 31.12.2013 обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зріс на 6,7%, обсяг валових страхових виплат збільшився на 3,7%. При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становила 37,6% та 36,8% (відповідно).

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 2013 рік збільшилося на **6,7%** у порівнянні з 2012 роком і становило **3 735,2 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на **4,2%** і становив **2 505,8 млн. грн.**

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 2013 рік становив **1 547,5 млн. грн.**, що на **4,8%** більше, ніж за 2012 рік; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової

відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **960,9 млн. грн.**, що на **0,7%** більше, ніж за 2012 рік.

Структура валових страхових премій та валових страхових виплат у секторі автострахування представлена на рисунках 10, 11.

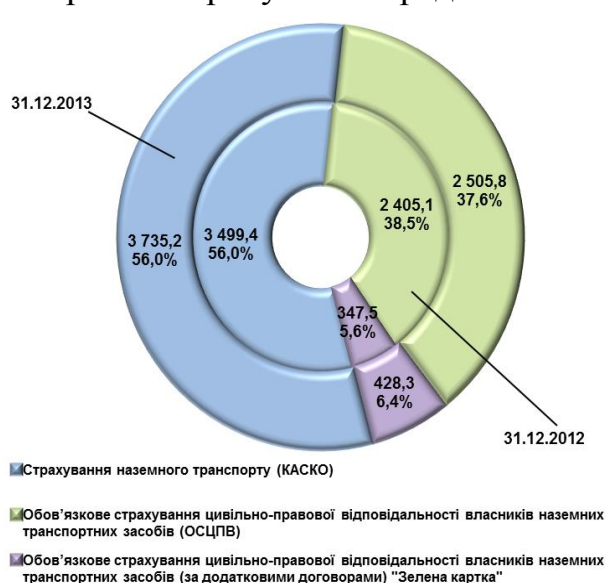

Рис. 10. Структура страхових премій у секторі автострахування станом на 31.12.2012 та 31.12.2013 (млн. грн.)

Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 31.12.2012 та 31.12.2013 (млн. грн.)

За 2013 рік на 113,1 тис. одиниць (або на 4,8%) збільшилася кількість укладених договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до 8 552,3 тис. одиниць

Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 31.12.2013 становив 41,4% (станом на 31.12.2012 – 42,2%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 38,3% (станом на 31.12.2012 – 39,7%).

За підсумками 2013 року:

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових премій становив **3 270,4 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **2 375,2 млн. грн.**;

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **1 514,4 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **960,8 млн. грн.**

Страхування життя

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за 2013 рік становили **2 476,7 млн. грн.**, що на **36,9%** більше, ніж за 2012 рік (за 2012 р. – 1 809,5 млн. грн.).

Структура надходжень валових страхових платежів (премій, внесків) за 2013 рік:

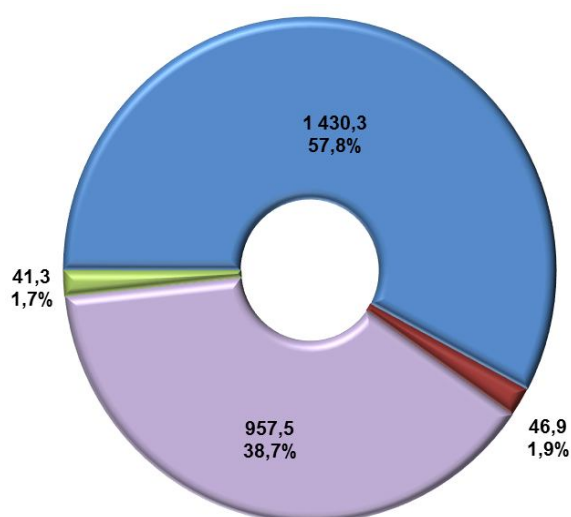
2 337,4 млн. грн. (або 94,4%), що надійшли від фізичних осіб;

139,3 млн. грн. (або 5,6%), що надійшли від юридичних осіб.

За 2013 рік кількість застрахованих фізичних осіб становила 1 771 662 фізичних осіб. Станом на 31.12.2013 застраховано 4 649 207 фізичних осіб.

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя за 2013 рік становив **149,2 млн. грн.** (включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів), що на 81,7% більше в порівнянні з відповідним періодом 2012 року (82,1 млн.грн.).

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя зображена на рисунках 13 та 14.

- за іншими договорами страхування життя
- за іншими договорами накопичувального страхування
- за договорами страхування життя лише на випадок смерті
- за договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку

Рис 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

Діаграма не відображає даних страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду у обсязі 0,7 млн.грн. (0,03%)

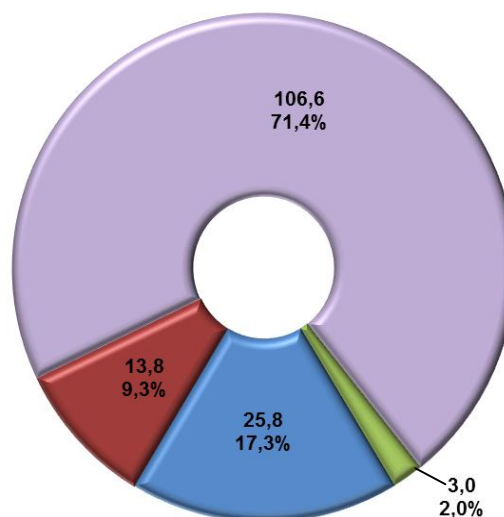

Рис 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат зі страхування життя за 2011 – 2013 рр. зображено на рис. 14.

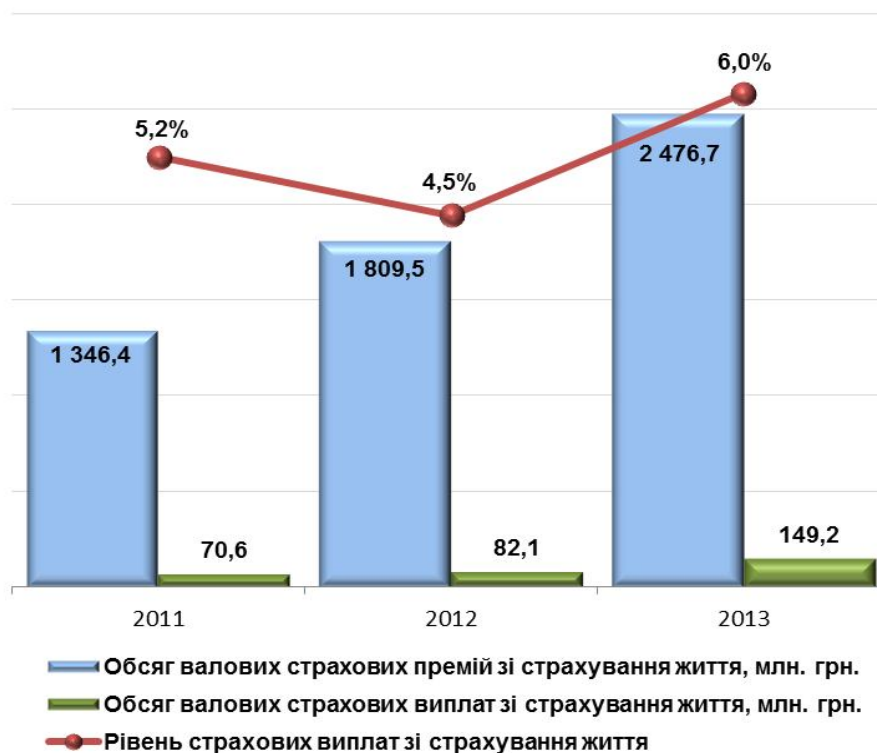

Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2011 – 2013 рр. (млн. грн.)

За 2013 рік величина зміни резервів із страхування життя становила 626,2 млн. грн. (таблиця 11). 14 СК "Life" за підсумками 2013 року отримали від'ємне значення показника величини зміни резервів із страхування життя на загальну суму 25,0 млн. грн., що пов'язано з достроковим розірванням договорів страхування (за підсумками 2012 року від'ємне значення задекларували 8 СК "Life" на загальну суму 21,4 млн.грн.). Приріст резервів зі страхування життя у трьох страхових компаній "Life" за результатами 2013 року становив 58,5 % (380,2 млн. грн.) від загального приросту резервів¹.

¹ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

Зміна резервів зі страхування життя за 2011–2013 рр.

Показники	2011	2012	2013	Темпи приросту	
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	2012/ 2011	2013/ 2012
Величина зміни резервів із страхування життя, всього	486,5	581,6	626,2	19,5%	7,7%
у тому числі, яка відповідає:					
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	69,5	89,9	106,0	29,4%	17,9%
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	32	39,1	44,5	22,2%	13,7%
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України “Про страхування” обов’язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	72,4	118,1	163,5	63,1%	38,5%
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	8,9	12	11,8	34,8%	-1,7%
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов’язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах.	0,1	1,1	0,5	1000,0%	-59,1%

Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за 2013 рік українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили часток страхових премій **8 744,8 млн. грн.** (за 2012 р. – 2 522,8 млн. грн.) (рис. 15), з яких:

- перестраховикам-нерезидентам – **1 634,4 млн. грн.** темп росту порівняно з 2012 року становить 26,5 % (за 2012 р. – 1 292,0 млн. грн.);
- перестраховикам-резидентам – **7 110,4 млн. грн.**, що у 5,8 разів більше порівняно з відповідним показником 2012 року (за 2012 р. – 1 230,8 млн. грн.).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **486,7 млн. грн.** (за 2012 р. – 537,8 млн. грн.), в тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – **401,5 млн. грн.** (за 2012 р. – 356,7 млн. грн.);
- перестраховиками-резидентами – **85,2 млн. грн.** (за 2012 р. – 181,1 млн. грн.).

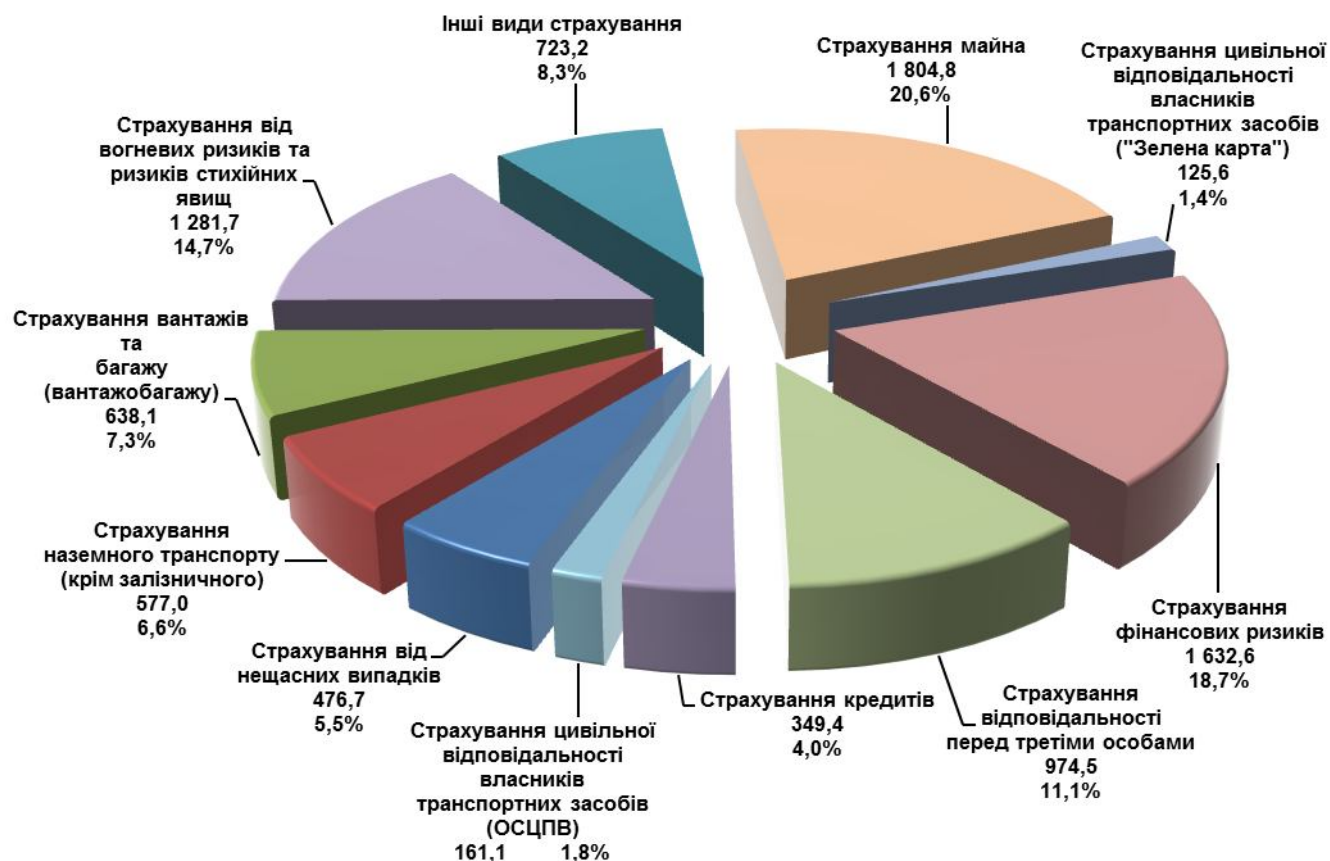

Рис. 15. Структура вихідного перестрахування за видами страхування станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

У структурі вихідного перестрахування станом на 31.12.2013 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як:

- страхування майна – 1 804,8 млн. грн. або 20,6% (станом на 31.12.2012 – 529,8 млн. грн. або 21,0%);
- страхування фінансових ризиків – 1 632,6 млн. грн. або 18,7% (станом на 31.12.2012 – 280,4 млн. грн. або 11,1%);
- страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 1 281,7 млн. грн. або 13% (станом на 31.12.2012 – 309,8 млн. грн. або 12,3%);
- страхування відповідальності перед третіми особами – 974,5 млн. грн. або 11,1% (станом на 31.12.2012 – 256,4 млн. грн. або 10,2%).

Співвідношення вихідного перестрахування до валових страхових премій станом на 31.12.2013 становила 30,5%, що майже у 3 рази перевищує аналогічний показник минулого року та на 4,5 в.п. більше показника 2011 року (станом на 31.12.2012 – 11,7%, станом на 31.12.2011 – 26,0%) (рис. 16).

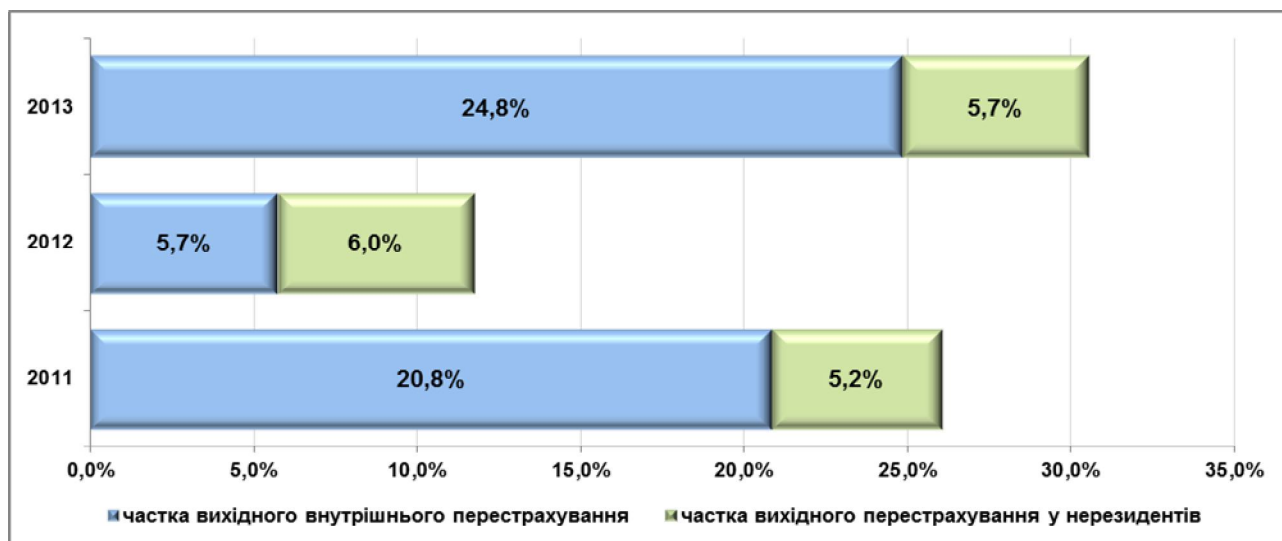

Рис. 16. Частки вихідного перестрахування у співвідношенні до валових страхових премій за 2011 – 2013 рр.

У 2013 році співвідношення між внутрішнім та зовнішнім вихідним перестрахуванням змінилося порівняно з 2012 роком.

Протягом 2013 року помітно збільшились обсяги внутрішнього перестрахування (у 5,8 разів) (у 2012 році вперше за останні кілька років частка нерезидентів у вихідному перестрахуванні на 2,4 в.п. перевищила частку резидентів у вихідному перестрахуванні).

Рис. 17. Співвідношення часток резидентів та нерезидентів у вихідному перестрахуванні у 2011 - 2013 рр.

На рис. 18 представлено структуру перестрахування ризиків у нерезидентів за 2013 рік. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестрахування нерезидентам (1 634,4,0 млн. грн.) найбільше сплачено до Російської Федерації – 38,7% (або 632,1 млн. грн.), Німеччини – 15,4% (або 251,0 млн. грн.) та Великобританії – 14,6% (або 238,8 млн. грн.).

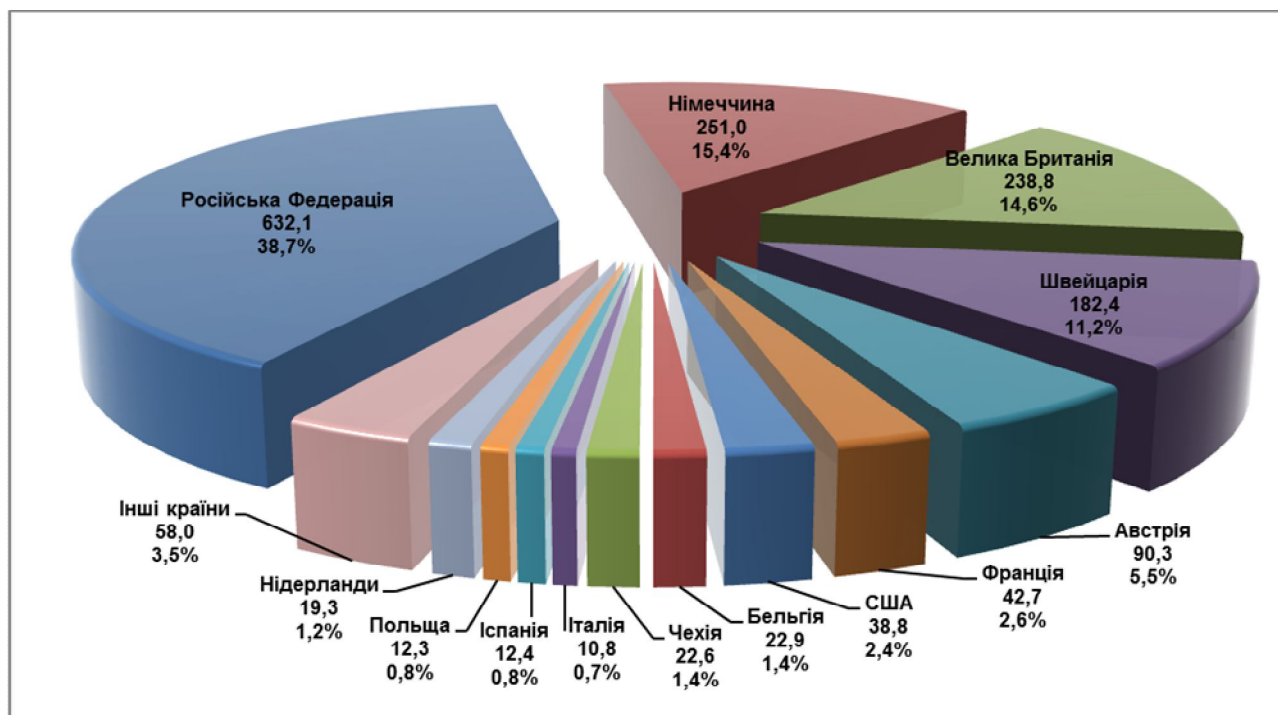

Рис. 18. Частка страхових платежів, яка належить перестраховику-нерезиденту, станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2011 – 2013 рр. зображена на рис. 19.

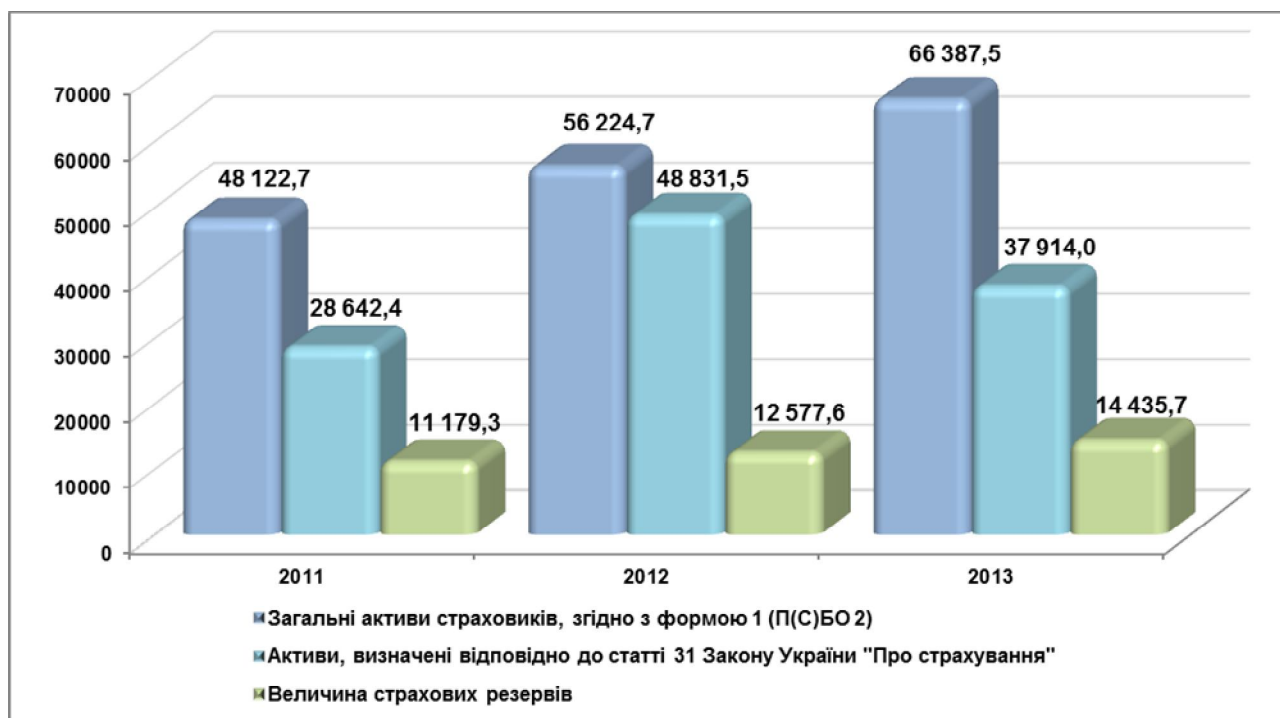

Рис. 19. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2011 – 2013 рр. (млн. грн.)

Станом на 31.12.2013 обсяг загальних активів страховиків становив 66 387,5 млн. грн., що на 18,1% більше в порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2012 (обсяг загальних активів станом на 31.12.2012 становив 56 224,7 млн.грн).

Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», **зменшилась** в порівнянні з кінцем 2012 року на 10 917,5 млн. грн. або на 22,4% та склали **57,1%** загальних активів страховиків (станом на 31.12.2012 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили 48 831,5 млн. грн., станом на 31.12.2013 – 37 914,0 млн. грн.). При цьому, зменшення спостерігається по 7-ми із 13-ти категорій активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів.

Структура активів страхових компаній, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів (таблиця 12) станом на 31.12.2013 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2012 мала такі зміни:

- на 12 030,9 млн. грн. (або на 40,3%) **зменшився** обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і склав 17 834,3 млн. грн. (або 47,0% від загального обсягу активів проти 61,2% станом на 31.12.2012);
- на 711,4 млн. грн. (або на 48,5%) **зменшився** обсяг активів, дозволених для представлення облігаціями, і склав 755,6 млн. грн (або 2,0% від загального обсягу активів);
- на 1 133,1 млн. грн. (або на 59,5%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 3 038,5 млн. грн. (або 8% від загального обсягу активів проти 3,9 % станом на 31.12.2012);
- на 550,3 млн. грн. (або на 6,3%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладами (депозитами), і становив 9 296,4 млн. грн. (або 24,5% від загального обсягу активів проти 17,9% станом на 31.12.2012);
- на 295,4 млн. грн. (або на 15,6%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і становив 2 184,7 млн. грн. (або 5,8% від загального обсягу активів проти 3,9% станом на 31.12.2012). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках в іноземній валюті **зменшився** на 22,1 млн. грн. (або на 12,1%) і становить 159,8 млн. грн. проти 181,9 млн. грн. станом на 31.12.2012.

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

При зменшенні загальної величини активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів¹ на 22,4%, обсяг активів, які використано з метою представлення коштів страхових резервів **збільшився** на 14,9% (або 1 949,6 млн. грн.) та склав 15 022,2 млн.грн. (або 39,6% загальної величини активів). При цьому, страховими компаніями сформовано страхових резервів на 14 435,7 млн.грн., що на 14,8 %, або на 1 858,1 млн. грн. більше порівняно з початком 2013 року.

У структурі активів, якими представлені **технічні резерви та резерви зі страхування життя** (таблиця 13, станом на 31.12.2013 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2012 відбулися такі зміни:

- на 731,3 млн. грн. (або на 46,5%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 2 302,9 млн. грн. (або 15,3% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 510,7 млн. грн. (або на 46,1%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 1 618,1 млн. грн. (або 10,8% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 342,0 млн. грн. (або на 5,9%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами), і становив 6 092,6 млн. грн. (або 40,6% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 255,6 млн. грн. (або на 19,5%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і становив 1 567,0 млн. грн. (або 10,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 7,1 млн. грн. (або на 31,5%) **зменшився** обсяг активів, дозволених для представлення банківськими металами і становив 15,5 млн. грн.

Розподіл резервів на категорії «технічні резерви» та «резерви зі страхування життя» станом на 31.12.2013 майже не змінився порівняно з 31.12.2012.

У структурі активів, якими представлені **технічні резерви** (таблиця 14), станом на 31.12.2013 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2012 відбулися такі зміни:

- на 732,8 млн. грн. (або на 49,4%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 2 216,9 млн. грн. (або 20,0% від обсягу активів, якими представлені технічні резерви);

¹ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

- на 337,4 млн. грн. (або на 33,3%) **збільшився** обсяг коштів, дозволених для представлення акціями, і становив 1 349,8 млн. грн. (або 12,2% від обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 225,9 млн. грн. (або на 5,1%) **збільшився** обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 4 690,2 млн. грн. (або 42,2% від обсягу активів, якими представлені технічні резерви). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами) в іноземній валюті зменшився на 121,5 млн. грн. (або на 21,8%) і становить 437,0 млн. грн. проти 558,5 млн. грн. станом на 31.12.2012;
- на 218,1 млн. грн. (або на 18,4%) **збільшився** обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і становив 1 404,5 млн. грн. (або 12,7% від обсягу активів, якими представлені технічні резерви). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках в іноземній валюті зменшився на 9,2 млн. грн. (або на 13,7%) і становить 58,0 млн. грн. проти 67,2 млн. грн. станом на 31.12.2012;
- на 297,2 млн. грн. (або на 35,8%) **зменшився** обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і склав 532,3 млн. грн. (або 4,8% від обсягу активів, якими представлені технічні резерви) проти 829,5 млн. грн. станом на 31.12.2012.

У структурі активів, якими представлені **резерви зі страхування життя** (таблиця 15), станом на 31.12.2013 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2012 відбулися такі зміни:

- на 341,8 млн. грн. (або на 25,5%) **збільшився** обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 1 680,7 млн. грн. (або 42,9% від обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 173,2 млн. грн. (або на 182,1%) **збільшився** обсяг коштів, вкладених в акції, і становив 268,3 млн. грн. (або 6,8% від обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя) проти 95,1 млн. грн. станом на 31.12.2012;
- на 116,1 млн. грн. (або на 9,0%) **збільшився** обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 1 402,4 млн. грн. (або 35,8% від обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 10,0 млн. грн. (або на 6,8%) та на 6,9 млн. грн. (або на 34,5%) **зменшився** обсяг активів, представлених у нерухомому майні та банківськими металами відповідно, і становили 136,9 млн. грн. та 13,1 млн. грн. відповідно.

На рис. 20 відображена структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

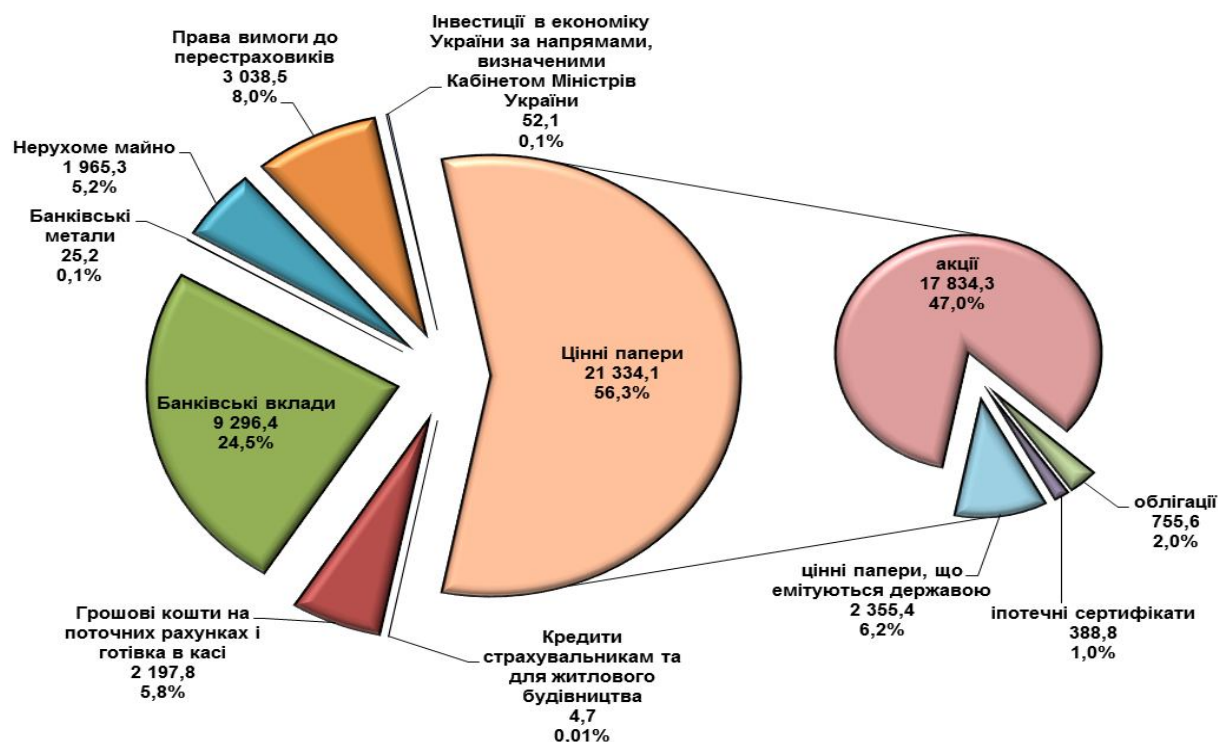

Рис. 20. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

На рис. 21 зображено розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя станом на 31.12.2013.

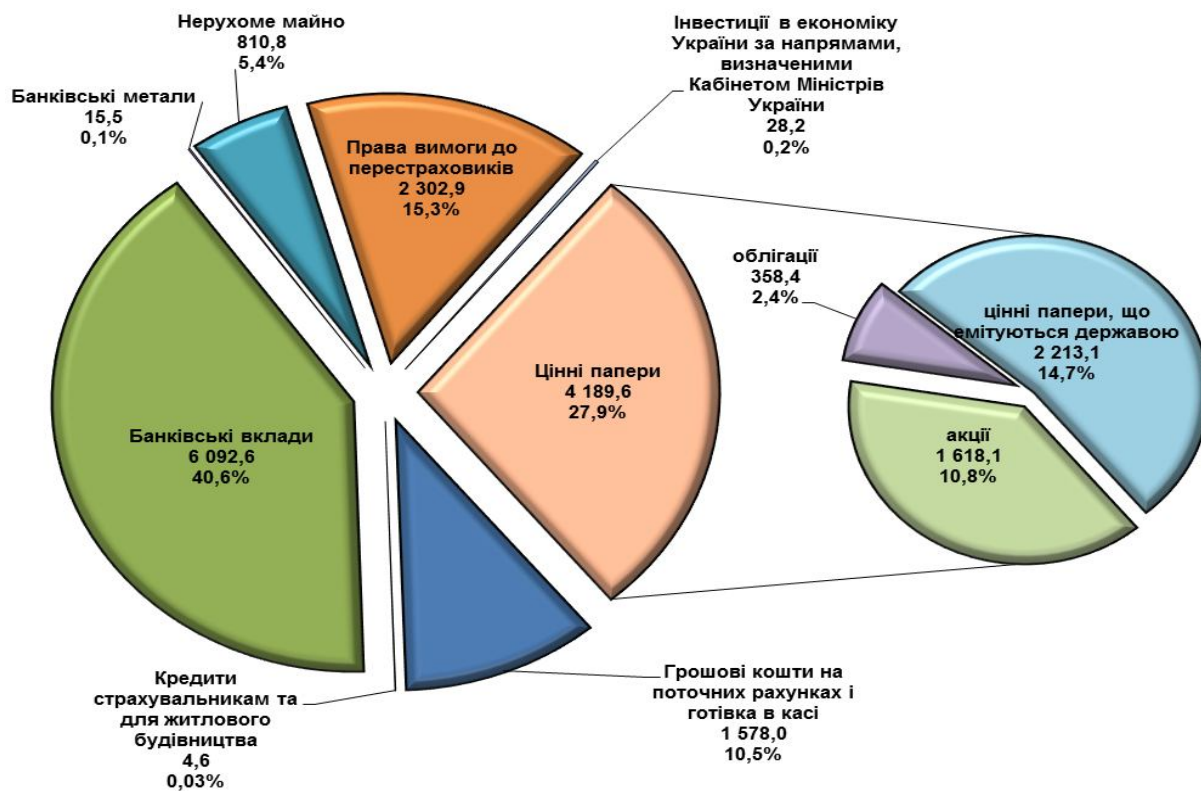

Рис. 21. Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

Активи страхових компаній

Структура активів	Активи страховиків			
	млн. грн.		%	
	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013
Загальні активи по балансу	56 224,7	66387,5	X	X
Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	48 831,5	37 914,0	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 889,3	2 184,7	3,9%	5,8%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	181,9	159,8	0,4%	0,4%
2) банківські вклади (депозити)	8 746,1	9 296,4	17,9%	24,5%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 671,0	1 196,8	3,4%	3,2%
3) банківські метали	70,9	25,2	0,1%	0,1%
4) нерухоме майно	2 133,3	1 965,3	4,4%	5,2%
5) акції	29 865,2	17 834,3	61,2%	47,0%
6) облігації	1 467,0	755,6	3,0%	2,0%
7) іпотечні сертифікати	127,3	388,8	0,3%	1,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 609,9	2 355,4	5,3%	6,2%
9) права вимоги до перестраховиків	1 905,4	3 038,5	3,9%	8,0%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 406,2	1 471,9	2,9%	3,9%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	66,0	52,1	0,1%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	63,0	49,1	0,1%	0,1%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,3	0,001%	0,001%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	2,7	2,7	0,01%	0,01%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,6	0,01%	0,01%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0002%	0,0%
13) готівка в касі	14,5	13,1	0,03%	0,03%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

Структура активів	Страхові резерви			
	млн грн.		%	
	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013
Сформовані страхові резерви	12 577,6	14 435,7	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	13 072,6	15 022,2	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 311,4	1 567,0	10,0%	10,4%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	81,7	103,7	0,6%	0,7%
2) банківські вклади (депозити)	5 750,6	6 092,6	44,0%	40,6%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 138,4	803,5	8,7%	5,3%
3) банківські метали	22,6	15,5	0,2%	0,1%
4) нерухоме майно	791,0	810,8	6,1%	5,4%
5) акції	1 107,4	1 618,1	8,5%	10,8%
6) облігації	322,6	358,4	2,5%	2,4%
7) іпотечні сертифікати	1,1	0,0	0,01%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 168,4	2 213,1	16,6%	14,7%
9) права вимоги до перестраховиків	1 571,6	2 302,9	12,0%	15,3%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 215,1	1 214,0	9,3%	8,1%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	9,6	28,2	0,1%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	7,3	25,8	0,1%	0,2%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,3	0,002%	0,002%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	2,0	2,2	0,02%	0,01%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,5	4,6	0,03%	0,03%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	11,7	11,0	0,1%	0,1%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

Структура активів	Технічні резерви			
	млн грн.		%	
	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013
Сформовані страхові резерви	12 577,6	14 435,7	100,0%	100,0%
- у тому числі технічні резерви	9 355,0	10 589,9	71,6%	70,5%
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	9 812,5	11 101,8	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 186,4	1 404,5	12,1%	12,7%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	67,2	58,0	0,7%	0,5%
2) банківські вклади (депозити)	4 464,3	4 690,2	45,5%	42,2%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	558,5	437,0	5,7%	3,9%
3) банківські метали	2,5	2,4	0,0%	0,0%
4) нерухоме майно	644,1	673,9	6,6%	6,1%
5) акції	1 012,4	1 349,8	10,3%	12,2%
6) облігації	176,3	202,5	1,8%	1,8%
7) іпотечні сертифікати	1,1	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	829,5	532,3	8,5%	4,8%
9) права вимоги до перестраховиків	1 484,1	2 216,9	15,1%	20,0%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 127,6	1 128,0	11,5%	10,2%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,0	18,4	0,0%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,0	18,4	0,0%	0,2%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	11,7	10,9	0,1%	0,1%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

Структура активів	Резерви зі страхування життя			
	млн грн.		%	
	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013
Сформовані страхові резерви	12 577,6	14 435,7	100,0%	100,0%
- у тому числі резерви зі страхування життя	3 222,6	3 845,8	24,7%	25,6%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	3260,1	3920,3	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	125,1	162,6	3,8%	4,1%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	14,4	45,7	0,4%	1,2%
2) банківські вклади (депозити)	1 286,3	1 402,4	39,5%	35,8%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	579,9	366,4	17,8%	9,3%
3) банківські метали	20,0	13,1	0,6%	0,3%
4) нерухоме майно	146,9	136,9	4,5%	3,5%
5) акції	95,1	268,3	2,9%	6,8%
6) облігації	146,2	155,8	4,5%	4,0%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	1 338,9	1 680,7	41,1%	42,9%
9) права вимоги до перестраховиків	87,5	86,0	2,7%	2,2%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	87,4	86,0	2,7%	2,2%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	9,6	9,8	0,3%	0,3%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	7,3	7,4	0,2%	0,2%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,3	0,0%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	2,0	2,2	0,1%	0,1%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,5	4,6	0,1%	0,1%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	0,0	0,1	0,0%	0,002%